

GRASS CEILING Practice abstract

Hrvatski

Žene u Hrvatskoj donose promjene:
Ali jesu li prepoznate?

Lokacija:

Hrvatska

Kontakti:

Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet:

Ramona Franić (ramonaf@agr.hr),

Nataša Bokan (nbokan@agr.hr),

Tihana Kovačićek, (tkovacicek@agr.hr),

Marina Tomić Maksan (matomic@agr.hr)

Hrvatska poljoprivredna komora: Tajana
Radić (tajana.radic@komora.hr),

Staka Perić (staka.peric@komora.hr).

Više informacija:

<https://www.grassceiling.eu/living-labs/croatia/>

■ Uvod

Iako vitalan gospodarski i društveni akter, doprinos ruralnih žena u Hrvatskoj je neprepoznat, nedovoljno evidentiran i podcijenjen. Žene čine manje od jedne trećine nositeljica OPG-a, a njihov rad još uvijek nije statistički zabilježen. Ruralna i poljoprivredna politika ne podiže svijest o pravima žena, ne dovodi u pitanje stereotipe niti promiče jednake mogućnosti. Ipak, žene su prepoznate kao pokretačice ruralnog turizma i mnogih društvenih inovacija. Posebno su aktivne u civilnom sektoru, često kao entuzijastične pojedinke koje donose pozitivne promjene u svoje lokalne zajednice, iako su kao takve rijetko javno prepoznate.

Ovaj praktični sažetak naglašava položaj ruralnih žena u ruralnom gospodarstvu i ruralnom razvoju u Hrvatskoj. Predstavlja podatke i ključne informacije o društvenom i pravnom položaju žena, vlasničkom statusu, uključenosti u inovativne inicijative i rodnoj dimenziji u ruralnim politikama kako bi se naglasile ključne prepreke rodnoj ravnopravnosti u ruralnim područjima.

■ Ključni statistički rezultati

Pravni položaj žena i vlasništvo nad kapitalom u poljoprivredi

U Hrvatskoj je manje od 30% žena nositeljica obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, a postotak se

smanjuje zbog starenja poljoprivrednika i neprivlačenja mladih žena u obiteljsku poljoprivredu (29.04% u 2023.). Rodni jaz još je izraženiji u trgovačkim društvima, obrtima i zadrugama. Žene prevladavaju kao nositeljke u kategoriji najmanje ekonomske veličine gospodarstva, ali rijetko su vlasnice zemlje. To ukazuje na to da se žene u poljoprivredi suočavaju s višestrukim društvenim i strukturalnim preprekama u osobnoj i poslovnoj emancipaciji. Plaće žena zaposlenih u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu čine 90% plaća muškaraca u tom sektoru, a ta se razlika polako se smanjuje posljednjih godina. Postoji sveukupni nedostatak relevantnih ekonomskih podataka za žene poljoprivrednice, a posebno žene nepoljoprivrednice u ruralnim područjima, što je jedna od glavnih prepreka stvaranju smislenih političkih mjera za povećanje rodne ravnopravnosti na tržištu rada, u poljoprivredi, ruralnom gospodarstvu i društvu općenito.

Pitanja rodne neravnopravnosti nisu prepoznata u službenim političkim dokumentima; postoji vidljiv nedostatak rodno specifičnih podataka i nedostatak bilo kakve posebne političke mjere za rješavanje pitanja rodne neravnopravnosti. Snažni rodni stereotipi i tradicionalne uloge rezultiraju nedostatkom usluga za brigu o djeci i starijim osobama u ruralnim područjima: jedna od šest općina nema vrtić, a dom za umirovljenike dostupan je za samo 3,68% starijeg stanovništva. Također, vrlo je nisko sudjelovanje žena u politici i procesima odlučivanja.

Uključenost žena u inovativne inicijative

Ne postoje rodno segregirani statistički podaci o pokretanju razvojnih tvrtki, o sudjelovanju žena u diversifikaciji poljoprivrednih aktivnosti ili inovativnim aktivnostima u ruralnim ili drugim područjima. Također, ne postoji standardizirani javni registar članova LAG-ova. Međutim, studije slučaja i intervjui pokazuju da su žene presudne u pokretanju i održavanju većine aktivnosti ruralnog turizma i mnogih društvenih inovacija kao što su poljoprivreda potpomognuta zajednicom ili obrazovni programi na obiteljskim gospodarstvima. Žene su posebno aktivne u civilnom sektoru, često kao entuzijastične pojedinke koje donose pozitivne promjene u svoje lokalne zajednice, ali rijetko s jasnim javnim priznanjem.

Rodna dimenzija u strateškim dokumentima

Ruralna i poljoprivredna politika ne podiže svijest o pravima žena, ne dovodi u pitanje stereotipe niti promiče jednake mogućnosti, budući da ne promiče aktivno rodno osviještenu politiku u svim aspektima kreiranja i provedbe politika. Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike i drugi povezani dokumenti ne sadrže konkretne mjere usmjerene isključivo na žene niti konkretne mjerljive rezultate. Iako je Hrvatska imala strategiju poticanja ženskog poduzetništva za razdoblje 2014. – 2020., ona nije obnovljena i nisu poznati njezini mjerljivi rezultati.

■ Zaključak

Naše istraživanje pokazuje da nedostaju točni, rodno segregirani i javno dostupni podaci. Nema podataka o članicama zadruga i LAG-ova, ženama koje su pokrenule razvojne tvrtke u ruralnim područjima ili sudjelovale u inicijativama društvenih inovacija u ruralnim područjima. Unatoč nedostatku potpore ženama inovatoricama, poljoprivrednicama i poduzetnicama, u Hrvatskoj postoje iznimno inovativne ruralne žene koje uvode različite inovacije u svoj ruralni kontekst rješavajući tako neke od relevantnih ekoloških, ekonomskih i društvenih problema. Međutim, nisu ni dovoljno javno prepoznate niti adekvatno institucionalno podržane. Brojne su prepreke s kojima se seoske žene susreću u svakodnevnom životu, od nedostatka vrtića u ruralnim područjima do nedostatka pristupa politikama/sudjelovanju u politici. Rodna ravnopravnost nije obuhvaćena odgovarajućim politikama, a osnaživanje žena je korak koji tek treba postići.